

Asia: VN/23778/2022

Ympäristöministeriön asetus rakennuksen materiaaliselosteesta

1. Asetuksen yleinen palaute

a. Onko asetuksessa kuvattu materiaaliselosteen laadinnan menetelmä selkeä ja ymmärrettävä?

Ei

b. Onko asetuksessa esitetty menetelmä mielestäsi tarpeeksi kattava, jotta sen avulla saadaan käsitys rakennusten materiaalivirroista Suomessa?

Ei

c. Onko asetuksessa esitetty menetelmä mielestäsi sekä uusille että korjattaville rakennuksille?

Ei

d. Soveltuuko asetuksessa esitetty menetelmä mielestäsi käytettäväksi rakennuksen suunnittelun aikana ennen rakentamisluvan hakemista?

Ei

e. Muita yleisiä kommentteja:

Alla asetusluonnoksen perustelumuiotioon kohdistuvat kommentit:

On hyvä, että materiaaliselosteen asetusluonnoksen *perustelumuiotiossa* on määritetty aikaisemmin julkaistua hiilijalanjäljen laskentamenetelmää täsmällisemmin, mitkä talotekniset tuotteet kuuluvat materiaaliselosteen ja sitä kautta ilmastaselvityksen päästölaskennan piiriin. Puutteeksi materiaaliselosteen ja ilmastaselvityksen muodostamaan kokonaisuuteen on kuitenkin edelleen jäänyt se, ettei CO2data.fi -palvelussa ole julkaistu talotekniikan osalta neliömetriperusteisten taulukkoarvojen laskentaperusteita sillä tarkkuudella, että valmistaja voisi korvata taulukkoarvossa käytetyn tuotteen päästötiedot oman tuotteen päästötiedoilla. Puute olisi vähällä vaivalla korjattavissa julkaisemalla CO2Data-palvelussa riittävät tiedot, jotta taulukkoarvojen laskennassa käytetyt tuoteryhmäkohtaiset päästöarvot voitaisiin arvioida. Yksi ratkaisu voisi olla julkaista neliömetripohjaisten taulukkoarvojen taustaraportissa tuoteryhmittäin tuotteiden päästöt ilmastaselvitysasituksen 24 § edellyttämässä muodossa (yksikkönä kgCO₂e/m²/a).

Määräysten tulee olla teknologiariippumattomia. Materiaaliselosteen perustelumuiiston taulukon kohdassa 1.3.4.2 mainitaan hormit tulisijojen yhteydessä ja perustellaan niiden sisällyttämistä materiaaliselosteeseen sillä, että ne ovat rakennuksen teknisen toiminnan kannalta välttämätön osa, ja että hormit voivat olla painoltaan merkittäviä tai sisältää runsaasti hyödyntämiskelpoisia materiaaleja.

Hormeja käytetään myös ilmanvaihtojärjestelmien osana ja ne on sisällytettävä mukaan laskentaan esimerkiksi Materiaaliselosteasetuksen taulukon 2 kohdan 2.1.3 siirto-osana. Perustelut mukaan ottamiselle ovat samat kuin tulisijojen hormien yhteydessä. Taulukon 2 kohtaan 2.1.3 ehdotetaan lisättäväksi hormit niin, että seliteteksti kuuluisi tältä osin ”Ilmanvaihtojärjestelmän siirto-osat (kanavat, putket ja hormit)

Edellä mainittu taulukon 2 kohta 2.1.3 mainitsee useaan kertaan myös termin ilmastointijärjestelmä. Ilmastoinnilla ymmärretään toimialalla järjestelmää, jossa on jäähdytys mukana. Seliteosan termit, jotka viittaavat ilmastointiin tulisi muuttaa ilmanvaihtoon viittaaviksi järjestelmänimikkeen mukaisesti.

2. Kommentit asetusluonnoksen pykäliin

1 § Rakennuksen materiaaliseloste

-

2 § Materiaaliselosteen laadinta ja päivittäminen

-

3 § Rakennusosat

Materiaaliselosteessa ja tarkemmin sen perustelumuiistiossa määritetään, mitä rakennusosia tulee sisällyttää materiaaliselosteeseen ja ilmastaselvitykseen. Jo lausuntovaiheessa on käynyt ilmi, ettei laskentaan sisällytettäviä rakennusosia osata katsoa materiaaliselostetta koskevasta asetuksesta ja sen perustelumuiistosta. Etenkin taloteknisten tuotteiden ja järjestelmien osalta rajaukset on haettava erikseen perustelumuiistosta. Ehdotamme, että tiedot ilmastaselvitykseen sisällytettävistä rakennusosista sisällytettäisiin ilmastaselvitykseen ja sen perustelumuiistioon. Näin ne olisivat ylläpidettävissä säädösmuutosten yhteydessä ja helposti löydettävissä käytännön rakentamisessa.

4 § Rakennusosien sisältämät materiaalit

Talotekniset tuotteet voidaan perustelumuiiston mukaan luokitella monella eri tavalla: joko materiaaleittain tai joidenkin tuotteiden osalta koneina ja laitteina. Asetusteksti ei tältä osin ole tarkkarajainen, vaan voi johtaa erilaisin tulkintoihin selvitysten tekemisessä.

5 § Materiaalien alkuperä

Taloteknisissä tuotteissa käytetään paljon kierrätettyä materiaalia. Perustelumuistion taulukossa Materiaalien alkuperäluokkien esimerkki käy ilmi, että kierrätetyn materiaalin paino lasketaan kahteen kertaan. Mikä olisi menettely kierrätettyä materiaalia sisältävän uudelleenkäytetyn tuoteosan kohdalla? Asetusteksti ei ole tältäkkään osin tarkkarajainen, vaan voi johtaa erilaisiin tulkintoihin selvitysten tekemisessä.

Käytännössä materiaalikirjanpito voi olla mahdotonta toteuttaa, jolloin pyrkimys tuottaa asetuksen vaatimat tiedot johtavat ristiriitaiseen ja turhaa työtä aiheuttavaan tilanteeseen. Tuotteen valmistusmateriaalien hankintaketjut ovat monipolvisia ja eri hankintalähteistä saatavien valmistusmateriaalien sisältämä kierrätetyn materiaalin osuus saattaa vaihdella eri aikoina valmistettujen tuotteiden välillä. On epäselvää, millä tavalla tämä huomioitaisiin käytännön rakentamisessa ja materiaaliselosten vaatimien tietojen hallinnoinnissa rakentamisen aikana.

6 § Materiaaliselosten tietojen ilmoittaminen

Asetusluonnoksen mukaan materiaaliselosteesta voitaisiin jättää raportoimatta korkeintaan 5 prosenttia painolla mitattuna rakennushankkeen niistä materiaaleista, jotka kuuluisivat materiaaliselosten piiriin. Tässä on kehäpäätelmän kaltainen vaatimus, jonka toteaminen vaatii kaikkien materiaalien summaamista, ennen kuin voidaan perustellusti esittää, mitkä tuotteet kuuluisivat mainittuun 5 %:n piiriin. Annettu 5 %:n raja on käytännössä epämääräinen ja sen sijaan olisi määritettävä tarkkarajaisesti ja yksiselitteisesti, mitkä rakennusosat voidaan jättää laskennan ulkopuolelle.

Hyvärinen Juhani
Talotekninen teollisuus ja kauppa ry (Talteka)